

KRISTEN FOSTRAN

TIDNING FÖR HEM, SKOLA, FÖRSAMLING OCH SAMHÄLLE
NUMMER 4 SEPT 2013 129:E ÅRGÅNGEN

Sprider Ordet med nytryckta vykort

Sofia Rapp Johansson berättade sin gripande livshistoria på årets symposium i Göteborg som anordnades av Nordiska kommittén för mänskliga rättigheter.

“Vi förstår att familjen är samhällets grundsten”

Lördagen den 24 augusti höll NKMR – Nordiska kommittén för mänskliga rättigheter – sitt årliga symposium på hotell Scandic Crown i Göteborg. Organisationen har sedan starten 1996 arbetat mot onödiga tvångsomhändertaganden av barn.

Symposiet inleds med filmen *Legal Abduction* som behandlar den märkliga konflikt som uppstått mellan Finland och Ryssland på grund av den finska socialtjänstens agerande. En mängd i Finland boende ryska mödrar har fått sina barn tvångsomhändertagna och placerade i fosterhem eller på barnhem. Detta har upprört den ryska allmänheten och problemet har flyttat upp på högsta diplomatiska nivå.

Särskilt uppmärksammat är fallet Anton Salonen. Antons mor är en rysk kvinna som tidigare var gift med en finsk man. Mannen drev en aggressiv process mot modern för att få vårdnaden om Anton. Under en kortare semester i Ryssland tillsammans med sonen blev modern – i sin frånvaro och utan att få del av beslutet – fråntagen vårdnaden om pojken. Otroligt nog ordnade man från finskt håll en regelrätt kidnappning av Anton. Han blev tillfångatagen och hölls i förvar på finska ambassaden innan han skickades tillbaka till Finland i bagaget på en diplomatbil. Numera får modern bara träffa honom några timmar en gång i veckan, under övervakning. Vid dessa möten behövs tolk eftersom pojken börjat glömma sitt ryska modersmål. Rysk media rapporterar flitigt om detta och liknande fall, medan tystnaden i Finland mestadels är kompakt.

Härpå följer utdelning av NKMR:s första *Livstids Utmärkelse* till jur. kand. med. lic. Siv Westerberg och till hennes make Dr Per Westerberg, postumt, för

deras outtröttliga kamp för skydd av barns och deras familjers mänskliga rättigheter i Sverige, de nordiska länderna och internationellt.

Vi får sedan lyssna till Johan Bäckman, docent i rättsociologi vid Helsingfors universitet, som har engagerat sig i kampen för de ryska familjernas rättigheter. Enligt Bäckman är tvångsomhändertagandena i Finland en ekonomiskt lönsam affär. Hela 70 % av barnhemmen är privata och tjänar stora summor på att barnen vistas där. Däremot tjänar de inget på att barnen återförenas med sina föräldrar. Vem som helst kan starta den här typen av verksamhet och kontrollen är obefintlig. Bäckman lyfter fram att FN kritiserat Finland för brott mot barns rättigheter och brott mot mänskliga rättigheter i socialvård men att detta inte alls kommenteras från myndigheternas sida. En allvarlig aspekt av omhändertagandena är att barnen med rysk bakgrund enligt rapporter hindras från att utöva sin ortodoxa religion, bl.a. förbjuds korstecken och bordsbön.

Bakom den absurda finska situationen ligger, menar Bäckman, en familjefientlig ideologi som han kallar trotskistisk och feministisk. I Simone de Beauvoirs anda betraktas den traditionella familjen som farlig och abnorm och moderskapet som en psykos. Trotskij drev tesen att man genom att förstöra familjen kunde förstöra nationalsjälen.

Sedan följer ett föredrag via Skype med britten Ian Josephs från Monaco. Josephs driver sedan många år tillbaka ett ideellt arbete mot onödiga ingrepp i familjelivet, och i synnerhet mot de i Storbritannien vanligt förekommande tvångsadoptionerna. Familjer som hamnat i svårigheter kan av Josephs få kostnadsfri juridisk rådgivning. Josephs menar att rätten att protestera mot regeringen –

vad han kallar ett av de centrala kännetecknen på en demokrati – är kraftigt kringskuren i Storbritannien genom så kallade *gagging orders*, munkorgslagar. Detta innebär att en förälder som anser sig orättvist behandlad av socialtjänsten har mycket få möjligheter att göra sin röst hörd och få någon ansvarig ställd till svars. Om barn omhändertas och adopteras bort är de biologiska föräldrarna strängt förbjudna att kontakta dem. En mor som lyckades hitta sitt barns nya adress och skickade ett gratulationskort på födelsedagen dömdes till fängelse för detta. Josephs nämner också ett synnerligen absurt fall, där en man blev upprörd av de sociala myndigheterna för att göra ett faderskapstest. Han blev kontaktad enbart för att barnet som han eventuellt var far till var njursjukt och behövde en donator. Då testet visade att mannen var far till barnet ville han självklart donera en njure, men också träffa sin son. Han nekades dock att få träffa sitt eget barn eftersom barnet precis skulle adopteras bort till två homosexuella män.

Liksom Bäckman lyfter Joseph fram de ideologiska grundtankarna som han menar ligger bakom de sociala myndigheternas enväldiga agerande. Familjen betraktas som statens fiende, eftersom en människas främsta lojalitet normalt ligger hos den egna familjen före allting annat.

Søren Bernhard Lindegaard, advokat från Danmark som specialiserat sig på att hjälpa familjer som hamnat i konflikt med socialtjänsten, talar sedan om situationen i vårt grannland. Han nämner bland annat det mycket problematiska praktiserandet av omvänd bevisbörda – dvs. om en förälder av socialen blir anklagad för något är det denne som måste bevisa sin egen oskuld – inte socialen som ska visa att anklagelserna är riktiga.

Härpå följer dagens starkaste anfö-

rande. Sofia Rapp Johansson, musiker och författare, berättar om sin barndom på ett sätt som inte kan lämna någon oberörd. Hon togs från en mycket problematisk hemmiljö med missbruk och incest men fördes ur askan i elden. I flera av de fosterhem hon sedan placeras i utsattes hon i många år för misshandel och de vidrigaste sexuella övergrepp. Hon började själv missbruka som nioåring. Först vid 24 års ålder kom hon ur missbruket och började då skriva böcker och dikter om sina upplevelser.

Sofia får frågan hur hon hade önskat att bli bemött av myndigheterna och menar att det hade varit en god lösning att få bo på barnhem i veckorna och med någon slags stöd uppehålla kontakten med familjen – särskilt modern som hon, trots missbruket, alltid längtade tillbaka till.

Sofia berättade en gång för en socialsekreterare vad som försiggick i ett av de fosterhem hon placerats i, men socialsekreteraren valde att i stället tro på fosterpappan som avfärdade det hela med att "ungar hittar på så mycket". Sofia har inte mycket till övers för de sociala myndigheternas analysförmåga:

– Om man klamrar sig fast vid ett bordsben och gråter när det är dags att åka till fosterhemmet kanske de kan gissa att det är något som inte är bra där!

Sofia håller just nu på att stämma staten.

En som länge arbetat för att staten ska ställas till svars är näste föreläsare,

frilansjournalisten Jan Hansen. Hansen satt som ung pojke på ett pojkhem i Bergen och har därifrån erfarenheter som har gett honom, och de andra pojkarna, posttraumatiskt stressyndrom. Som journalist har Hansen skrivit avslöjande artiklar om förhållandena på hemmet. Han har också gjort en kartläggning av norrmän som drabbats av liknande skador på grund av vistelse på barnhem eller fosterhem, i syfte att kräva ersättning av staten. Hittills har 1,4 miljoner betalats ut i skadestånd till drabbade.

Symposiet avslutas med ett föredrag av Solveig Holmström från Finland. Holmström är mormor till ett barn som blivit tvångsomhändertaget. Enligt Holmström är de finska sociala myndigheternas brutala handlande alls inte begränsat till ryska mödrar. Alla familjer kan drabbas av sådana ingripanden. Sedan nya finska barnskyddslagens tillkomst 2008 har antalet tvångsomhändertagna barn i Finland fördubblats, medan antalet i Sverige är stabilt. En misstanke om missförhållanden är nog för mycket djupgående intrång i familjelivet. Holmström nämner flera av den senaste tidens fall. Ett skakande exempel är en kvinna som begärde hjälp av socialen när hennes äldre barn drabbades av cancer. Detta ledde till att det yngre barnet tvångsomhändertogs. Några av de drabbade kvinnorna sitter med i publiken och presenteras med namn.

Holmström tar också upp den ekono-

miska aspekten, att det tyvärr är upplagt för att tjäna pengar på omhändertaganden. Hon berättar om hur svårt det är för mor- och farföräldrar att få ha kontakt med barnen, och än mindre få tjäna som fosterföräldrar, trots de fina orden från socialtjänsten om att lösningar i barnets närmiljö ska prioriteras. Och som så många andra vittnat om under dagen berättar Solveig om att det är mycket svårt, närmast omöjligt, att som föräldrar få rätt mot myndigheterna eller ens göra sin röst hörd:

– Socialarbetarnas tro på sin egen rättfärdighet är så stor att de glömmer folks rättighet att få bli hörda.

NKMR:s ordförande, jur. kand. Ruby Harrold-Claesson, är född på Jamaica. Vid dagens slut faller hon följande skarpa kommentar:

– Det jag har sett i de nordiska länderna skulle aldrig kunna ske på Jamaica. Vi kanske är fattiga, men vi är inte dumma. Vi förstår att familjen är samhällets grundsten!

Annette Westöö

NKMR:s hemsida: www.nkmr.org

Sofia Rapp Johanssons hemsida:

<http://sofiarappjohansson.se>

Jan Hansens webbtidning Samfunnsmagasinet: www.sfm.no

Ian Josephs hemsida mot tvångsadoptioner: www.forced-adoption.com